

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 735/2014-48

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. marca 2015 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészáros (sudca spravodajca) prerokoval prijatú sťažnosť obchodnej spoločnosti Národná diaľničná spoločnosť, a. s., Mlynské Nivy 45, Bratislava, zastúpenej advokátkou JUDr. Renátou Barbušovou, Advokátska kancelária, Štúrova 13, Bratislava, pre namietané porušenie čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom Krajským súdom v Bratislave pod sp. zn. 2 Co 401/2014 a takto

r o z h o d o l :

1. Krajský súd v Bratislave uznesením č. k. 2 Co 401/2014-190 z 26. mája 2014 p o r u š i l základné práva obchodnej spoločnosti Národná diaľničná spoločnosť, a. s., na súdnu ochranu a na právnu pomoc v konaní pred súdmi podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 2 Co 401/2014-190 z 26. mája 2014 z r u š u j e v časti, v ktorej bolo potvrdené uznesenie Okresného súdu Bratislava II č. k. 9 C 47/2013-168 zo 7. októbra 2013 o nepriznaní náhrady trov konania obchodnej spoločnosti Národná diaľničná spoločnosť, a. s., a vec v rozsahu zrušenia v r a c i a na ďalšie konanie.

3. Obchodnej spoločnosti Národná diaľničná spoločnosť, a. s., p r i z n á v a úhradu trov právneho zastúpenia v sume 284,08 € (slovom dvestoosemdesiatštyri eur a osem centov), ktorú je Krajský súd v Bratislave p o v i n n ý vyplatiť na účet advokátky JUDr. Renáty Barbušovej, Advokátska kancelária, Štúrova 13, Bratislava, do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Sťažnosti obchodnej spoločnosti Národná diaľničná spoločnosť, a. s., vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. II. ÚS 735/2014-27 zo 6. novembra 2014 bola prijatá na ďalšie konanie sťažnosť spoločnosti Národná diaľničná spoločnosť, a. s. (ďalej len „sťažovateľka“), pre namietané porušenie čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaní vedenom Krajským súdom v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 2 Co 401/2014.

Podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prerokoval ústavný súd túto vec na neverejnom zasadnutí, keďže sťažovateľka v podaní z 5. januára 2015 a krajský súd vo vyjadrení zo 16. decembra 2014 vyslovili súhlas, aby sa upustilo od ústneho pojednávania. Ústavný súd vychádzal pritom z listinných dôkazov a vyjadrení nachádzajúcich sa v jeho spise.

Zo sťažnosti vyplýva, že uznesením Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) č. k. 9 C 47/2013-168 zo 7. októbra 2013 bolo v právnej veci žalobcu [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobca“) proti sťažovateľke ako žalovanej o náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva konanie zastavené pre nezaplatenie súdneho poplatku žalobcom, pričom zároveň sťažovateľke nebola priznaná náhrada trov konania. Uznesením krajského súdu č. k. 2 Co 401/2014-190 z 26. mája 2014 bolo uznesenie okresného súdu potvrdené, pričom žiadnemu z účastníkov nebolo priznané právo na náhradu trov odvolacieho konania.

Podľa názoru okresného súdu trovy konania sťažovateľky neboli vynaložené účelne. Krajský súd sa v celom rozsahu stotožnil s právnym záverom okresného súdu, lebo aj podľa neho trovy konania, ktoré sťažovateľke vznikli v súvislosti s jej právnym zastúpením v konaní, neboli vynaložené účelne.

Sťažovateľka predovšetkým zdôrazňuje, že svoj procesný postoj vo veci samej v konaní nevyjadrila, pretože považovala za potrebné najprv dosiahnuť, aby žalobcovi nebolo priznané oslobodenie od súdneho poplatku. Podľa sťažovateľky všeobecné súdy pri posudzovaní účelnosti trov právneho zastúpenia sťažovateľky nepristupovali k týmto individuálne (t. j. vo vzťahu ku každému úkonu), ale práve naopak, ako k celku. Trovy považovali ako celok za neúčelné len preto, že vznikli v štádiu konania, keď okresný súd ešte žalobu sťažovateľke nedoručoval. Hoci sťažovateľka sa v odvolaní podrobne vyjadrila k potrebe individuálneho posúdenia jednotlivých úkonov právnej služby (najmä vo vzťahu k úkonu „prevzatie a príprava zastúpenia“), krajský súd sa touto otázkou nezaoberal a povedal iba toľko, že by bolo v rozpore so zásadou hospodárnosti konania doručovať sťažovateľke žalobu na vyjadrenie bez vyriešenia otázky súdneho poplatku, a preto trovy právneho zastúpenia vrátane prevzatia a prípravy zastúpenia neboli účelne vynaložené. V súvislosti s úkonom „vyjadrenie k žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov“ sťažovateľka v odvolaní výslovne poukázala na to, že tento úkon nikdy neoznačila za úkon podľa § 14 ods. 1 písm. b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb

v znení neskorších predpisov (ďalej len „tarifa“), teda za úkon, za ktorý patrí odmena v plnej výške, ale za úkon podľa § 14 ods. 3 tarify s polovičnou odmenou. Napriek tomu všeobecné súdy trvali na argumente, že toto vyjadrenie nie je úkonom právnej služby podľa § 14 ods. 1 písm. b) tarify. Sťažovateľka ďalej namieta, že hoci v podanom odvolaní výšku trov opätovne vyčíslila a rozšírila ich aj o ďalší úkon „*štúdium spisu zo dňa 15. 04. 2013*“, otázkou nepriznania odmeny za tento úkon sa krajský súd vôbec nezaoberal.

Sťažovateľka súhrne konštatuje, že odôvodnenie uznesení všeobecných súdov nespĺňa ústavné požiadavky, keďže ich nedostatky sú takej intenzity, že tým dochádza k porušeniu označených práv. V súvislosti s nepriznaním odmeny za prevzatie a prípravu zastúpenia zdôrazňuje, že žalobca sám doručil sťažovateľke kópiu žaloby s podacou pečiatkou súdu, a preto nemala dôvod čakať na jej oficiálne doručenie. V záujme ochrany svojich práv sa dala bezodkladne zastúpiť advokátom. Odstraňovanie prekážok konania súdom, ktoré sa netýkali sťažovateľky a o existencii ktorých pred nahliadnutím do spisu ani nemala ako vedieť, nemôže byť dôvodom na nepriznanie trov za prevzatie a prípravu zastúpenia z dôvodu neúčelnosti.

V súvislosti s vyjadrením k žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov (o ktorej sa sťažovateľka dozvedela nahliadnutím do spisu potom, ako jej žalobca kópiu žaloby doručil) sťažovateľka zdôrazňuje, že tento úkon sledoval záujem hospodárnosti konania, pretože podľa jej vedomostí minimálne raz došlo k tomu, že žalobca bol v obdobnej veci vedenej proti sťažovateľke od súdnych poplatkov oslobodený, a to vďaka neúplnému uvedeniu majetkových pomerov (žalobca je vlastníkom rozsiahlych pozemkov, za odpredaj ktorých mu sťažovateľka vypláca nemalé finančné prostriedky). Žalobca podáva proti sťažovateľke množstvo žalôb s cieľom vyvíjať neprimeraný tlak, pričom v prípade nepriznania oslobodenia od súdneho poplatku dochádza k zastaveniu týchto konaní.

Sťažovateľka preto považovala za omnoho hospodárnejšie vyjadriť sa k žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov, než sa vystaviť riziku, že žalobca bude od súdneho

poplatku oslobodený. Úkon sťažovateľky smeroval k tomu, aby pomohol objektívne posúdiť pomery žalobcu.

Sťažovateľka navrhuje vydať tento nález:

„1. Základné práva Národnej diaľničnej spoločnosti, a. s.(...) na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy(...), na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 Ústavy(...), na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy(...) a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru(...) Uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 2Co 401/2014-190 z 26. mája 2014 v spojení s Uznesením Okresného súdu Bratislava II č. k. 9C/47/2013-168 zo dňa 07. októbra 2013, ktorým odvolací súd potvrdil uznesenie prvostupňového súdu vo výroku o trovách konania (ktoré odporcovi priznané neboli) a nepriznal náhradu trov odvolacieho konania, boli porušené.

2. Uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 2Co 401/2014-190 z 26. mája 2014, ktorým tento súd potvrdil uznesenie prvostupňového súdu vo výroku o trovách konania, a teda nepriznal odporcovi náhradu trov prvostupňového konania v časti potvrdenia výroku o trovách konania a v časti výroku o náhrade trov odvolacieho konania, zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Bratislave je povinný zaplatiť Národnej diaľničnej spoločnosti, a. s., trovy právneho zastúpenia na účet jej právnej zástupkyne JUDr. Renáty Barbušovej(...).“

Z vyjadrenia predsedu krajského súdu sp. zn. Spr 3626/14 zo 16. decembra 2014 doručeného ústavnému súdu faxom toho istého dňa a poštou 22. decembra 2014 vyplýva, že považuje sťažnosť za nedôvodnú v súlade so stanoviskom predsedníčky senátu krajského súdu, ktoré si od nej vyžiadal, a so závermi ktorého sa stotožnil. Predsedníčka senátu krajského súdu poukazuje na to, že trovy vzniknuté právnym zastúpením sťažovateľky advokátkou nie je možné považovať za účelne vynaložené. Uznesenie krajského súdu bolo senátom prijaté pomerom hlasov 3:0.

Z repliky právnej zástupkyne sťažovateľky z 5. januára 2015 doručenej ústavnému súdu 12. januára 2015, ktorá je reakciou na vyjadrenie predsedu krajského súdu, vyplýva, že sťažovateľka na podanej sťažnosti naďalej trvá.

Ústavný súd doručil sťažnosť, uznesenie č. k. II. ÚS 735/2014-27 zo 6. novembra 2014, vyjadrenie predsedu krajského súdu a repliku sťažovateľky aj žalobcovi, aby sa aj on mohol vo veci samej vyjadriť, keďže by rozhodnutím ústavného súdu mohol byť dotknutý na svojich právach.

Z vyjadrenia právneho zástupcu žalobcu JUDr. Michala Feciľaka, Advokátska kancelária, Jesenná 8, Prešov, z 28. januára 2015 doručeného ústavnému súdu 30. januára 2015 vyplýva, že žiada sťažnosť odmietnuť pre neprípustnosť, resp. pre nedostatok právomoci ústavného súdu. Poukazuje na to, že sťažovateľka namieta absolútny nedostatok odôvodnenia neúčelnosti trov konania vo vzťahu ku všetkým úkonom právnej služby, nedostatok dôslednej argumentácie a nesplnenie ústavných požiadaviek kladených na odôvodnenie rozhodnutia. Takáto argumentácia sťažovateľky zakladá prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku. Ďalej uvádza, že proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 2 Co 401/2014 z 26. mája 2014 podal žalobca dovolanie, ktoré sa na Najvyššom súde Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) vedie pod sp. zn. 7 Cdo 591/2014, pričom nebolo o ňom ešte rozhodnuté. Z uvedených skutočností treba vyvodiť nedostatok právomoci ústavného súdu rozhodnúť o sťažnosti.

II.

Z uznesenia krajského súdu č. k. 5 Co 387/2013-165 z 28. augusta 2013 vyplýva, že ním bolo potvrdené uznesenie okresného súdu č. k. 9 C 47/2013-146 zo 17. mája 2013, ktorým žalobcovi nebolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov. Podľa ustálenia krajského súdu k žiadosti žalobcu o oslobodenie od súdnych poplatkov sa vyjadrila i sťažovateľka podaním doručeným 19. apríla 2013. Uviedla, že pomery žalobcu

neodôvodňujú priznanie oslobodenia, keďže len samotná sťažovateľka z titulu nájmu, prípadne z titulu vecného bremena platí žalobcovi nemalé finančné prostriedky z nehnuteľností vo výlučnom vlastníctve žalobcu. Z týchto napríklad uvádza pozemky v kat. území [REDAKOVANÉ] zapísané na liste vlastníctva č. [REDAKOVANÉ], č. 1 [REDAKOVANÉ], č. [REDAKOVANÉ], č. [REDAKOVANÉ] a č. [REDAKOVANÉ]. Žalobcovi bola sťažovateľkou len v rokoch 2012 a 2013 uhradená suma vo výške 93 772,31 € za prevod pozemkov na sťažovateľku, pričom k takýmto úhradám za prevody dochádzalo aj v predchádzajúcich rokoch. Ďalej podľa názoru sťažovateľky pri posudzovaní platobnej schopnosti žalobcu treba vziať do úvahy jeho celkové majetkové pomery, podnikateľskú činnosť, ako aj stav a štruktúru majetku. Žalobca, resp. jeho manželka sú spoločníkmi alebo konateľmi v spoločnostiach [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], ktoré takisto vlastnia viaceré nehnuteľnosti. I týmto spoločnostiam uhradila sťažovateľka v roku 2012 za prevody nehnuteľností celkom 262 124,79 €. Podľa názoru krajského súdu pokiaľ žalobca predložil vyplnené tlačivo pre dokladovanie jeho pomerov spolu s daňovým priznaním k dani z príjmov fyzickej osoby za rok 2012, z ktorého vyplýva strata vo výške 15 761 €, nepoukazuje to na jeho nemajetnosť alebo platobnú neschopnosť výlučne v dôsledku objektívne vzniknutej situácie, ktorá nastala nezávisle od jeho podnikateľskej činnosti. I keď sťažovateľka nie je aktívne legitimovaná na doručenie uznesenia o oslobodení, resp. neoslobodení žalobcu od súdnych poplatkov, jej informácia o finančných pomeroch žalobcu je skutočnosťou, ktorú súd nemôže v konaní prehliadať, a to najmä s poukazom na dôkazy priložené k vyjadreniu sťažovateľky. I s ohľadom na zisťovanie súdu vykonané nad rámec doložených dôkazov možno jednoznačne uzavrieť, že žalobca neosvedčil objektívnu neschopnosť zaplatiť súdny poplatok, čo znamená, že osobné, majetkové a zárobkové pomery žalobcu neodôvodňujú splnenie podmienok na oslobodenie od súdnych poplatkov.

Z odvolania sťažovateľky z 2. decembra 2012 podaného proti uzneseniu okresného súdu č. k. 9 C 47/2013-168 zo 7. októbra 2013 čo do výroku o náhrade trov konania inter alia vyplýva, že sťažovateľka sa dozvedela o prebiehajúcim súdnom konaní priamo od žalobcu, ktorý jej 22. februára 2013 oznámil, že podal žalobu na okresnom súde, a zároveň jej ju aj doručil. Vzhľadom na znalosť správania sa žalobcu z iných konaní považovala

sťažovateľka za absolútne nutné nahliadnuť do súdneho spisu. Zistila z neho, že žalobca požiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov, tak ako to robí aj v iných súdnych sporoch. Z dôvodu znalosti majetkových pomerov žalobcu, ktoré tento v prílohách žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov zámerne zamlčal, považovala sťažovateľka (majúc vedomosť minimálne o jednom súdnom konaní, v ktorom bol žalobca bez splnenia zákonných podmienok od súdneho poplatku oslobodený) za nevyhnutné uviesť zavádzajúce skutočnosti na pravú mieru a takto zabrániť konaniu bez zaplatenia súdneho poplatku. Za takéhoto stavu nepovažovala sťažovateľka za akceptovateľné nevyjadriť sa k žiadosti žalobcu o oslobodenie od súdnych poplatkov. Je totiž akciovou spoločnosťou so 100 % majetkovou účasťou štátu a nemôže nereagovať na prístup žalobcu, ktorý sa pravidelne snaží vytvárať na ňu tlak tak, že jej najskôr oznámi podanie žaloby na súde a následne žiada rokovať o uspokojení svojich nárokov mimosúdne.

Z uznesenia krajského súdu č. k. 2 Co 401/2014-190 z 26. mája 2014 vyplýva, že ním bolo potvrdené uznesenie okresného súdu č. k. 9 C 47/2013-168 zo 7. októbra 2013. Podľa zistenia krajského súdu sa žalobca domáhal od sťažovateľky zaplatenia sumy 335 274,90 € s úrokom z omeškania. Žalobcovi uznesením okresného súdu č. k. 9 C 47/2013-146 zo 17. mája 2013 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 5 Co 387/2013-165 z 28. augusta 2013 nebolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov, pričom napriek riadne doručenej výzve na zaplatenie súdneho poplatku obsahujúcej poučenie o následkoch nezaplatenia žalobca súdny poplatok vo výške 16 596,50 € nezaplatil, čo viedlo k zastaveniu konania. Okresný súd nepriznal sťažovateľke náhradu trov konania z dôvodu, že ich nepovažoval za účelne vynaložené. Krajský súd sa s týmto záverom v celom rozsahu stotožnil. Je síce nesporné, že konanie je začaté dňom, keď bol doručený súdu návrh na jeho začatie, avšak vo vzťahu ku každému účastníkovi konania je súd vždy povinný skúmať, či trovy konania boli účelne vynaložené a či je dôvod na priznanie náhrady trov proti neúspešnému účastníkovi. Trovy vynaložené účastníkom konania v spore musia byť v príčinnej súvislosti s jeho procesným postojom k predmetu konania a ich vynaložením sa musí sledovať procesné presadzovanie uplatneného nároku, avšak v danej veci nie je možné považovať trovy vynaložené sťažovateľkou za účelné,

pretože neboli v príčinnej súvislosti s procesným postojom sťažovateľky k predmetu konania. Účelnosť trov vynaložených na právnu pomoc je možné vyvodiť z čl. 47 ústavy a v podstate to znamená, že trovy právneho zastúpenia treba považovať za účelne vynaložené, pričom každý má právo na to, aby bol zastúpený advokátom. Trovy potrebné na účelné uplatňovanie alebo obranu práva sa nemôžu posudzovať ako celok, a aj keď účastník má právo na náhradu trov konania, pretože mal plný úspech, každý úkon alebo každé platenie trov treba posudzovať samostatne. Žalobca po doručení výzvy na zaplatenie súdneho poplatku (18. marca 2013) podaním z 2. apríla 2013 požiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov. Právna zástupkyňa sťažovateľky podaním z 3. apríla 2013 oznámila okresnému súdu, že prevzala právne zastupovanie sťažovateľky, jej koncipient 15. apríla 2013 nahliadol do spisu a 19. apríla 2013 podala vyjadrenie k žiadosti žalobcu o oslobodenie od súdnych poplatkov. Z uvedeného vyplýva, že trovy konania vzniknuté sťažovateľke v súvislosti s jej právnym zastúpením v žiadnom prípade nie je možné považovať za účelne vynaložené. Ako zbytočné podanie je nutné posúdiť vyjadrenie k žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov, ktorého dôvodnosť posudzuje výlučne súd, pričom ani v prípade priznania oslobodenia by sťažovateľke žiadna ujma nevznikla a nebola by ani oprávnená podať proti takémuto rozhodnutiu odvolanie. Ako to správne uviedol okresný súd, toto vyjadrenie nie je ani úkonom právnej služby podľa § 14 ods. 1 písm. b) tarify, keďže odmena patrí iba za písomné podanie vo veci samej, ktoré však sťažovateľka nepodala. Zároveň nie je zrejmé, na základe akých okolností dospela sťažovateľka k záveru, že práve jej vyjadrenie k žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov viedlo okresný súd k nepriznaniu oslobodenia a následne k zastaveniu konania pre nezaplatenie súdneho poplatku. Výlučne súd posudzuje a skúma splnenie všetkých zákonných podmienok, ako aj individuálne okolnosti daného prípadu, pričom názory účastníka vyjadrujúceho sa k žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov nemajú pre rozhodnutie súdu žiadnu právnu relevanciu, keďže žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov sa druhému účastníkovi konania ani nedoručuje na vyjadrenie. Za situácie, keď žalobca nesplnil svoju poplatkovú povinnosť, bolo by v rozpore so zásadou hospodárnosti konania a umelého navyšovania trov doručovať odporcovi návrh na začatie konania na vyjadrenie, keďže pred splnením tejto

prvoradej podmienky (bez ktorej nemožno pokračovať v konaní) trovy právneho zastúpenia vrátane prevzatia a prípravy zastúpenia účelne vynaložené neboli.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 47 ods. 2 ústavy každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

Sťažovateľka je presvedčená, že trovy právneho zastúpenia advokátkou boli účelne vynaložené. Poukazuje najmä na to, že sám žalobca jej žalobu doručil.

Krajský súd trvá na tom, že trovy právneho zastúpenia nemožno považovať za účelne vynaložené.

Žalobca je tej mienky, že nie je daná právomoc ústavného súdu vo veci konať a rozhodnúť, a to jednak preto, že sťažovateľka sama mohla podať dovolanie, ale tiež preto, že dovolanie podal on a nebolo o ňom ešte rozhodnuté.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Ústavný súd ďalej zdôrazňuje vo všeobecnosti, že rozhodovanie o trovách konania je integrálnou súčasťou občianskeho súdneho konania. Otázka náhrady trov konania dosahuje ústavnoprávnu dimenziu len vtedy, pokiaľ by išlo o svojvôľu, prepíaty formalizmus, či celkom nedostatočné odôvodnenie výroku o trovách (II. ÚS 478/2014).

Z pohľadu ústavného súdu treba tiež vyzdvihnúť, že trovy vzniknuté právnym zastúpením účastníka konania advokátom ako kvalifikovaným právnym zástupcom sú spravidla trovami účelne vynaloženými. Opačný záver predstavuje výnimku, ktorá by mala byť veľmi presvedčivo zdôvodnená konkrétnymi skutkovými okolnosťami.

Voľba koncepcie, ktorou sa hodlá žalovaný účastník konania v súdnom spore brániť, je vecou jeho suverénneho rozhodnutia, ktoré spravidla robí v súčinnosti so svojím advokátom. Trovy vynaložené žalovaným účastníkom konania v súvislosti s právnymi službami advokáta, ktoré smerujú k obrane práv žalovaného v konaní, treba považovať za účelne vynaložené aj vtedy, keď smerujú k tomu, aby žalujúci účastník konania dôsledne splnil všetky podmienky konania, teda napr. aby nedosiahol oslobodenie od súdneho poplatku, ak nespĺňa podmienky.

Vo svetle uvedených zásad v posudzovanom prípade nie je možné s argumentáciou krajského súdu súhlasiť.

Za rozhodujúcu okolnosť považuje ústavný súd v danej konkrétnej veci tú skutočnosť, že samotný žalobca z vlastnej iniciatívy doručil sťažovateľke rovnopis žaloby, ktorú okresnému súdu podal, pričom tento rovnopis bol opatrený dátumovou pečiatkou podateľne preukazujúcou doručenie žaloby, a tým aj začatie konania. Sťažovateľka preto mala reálne dôvody na to, aby svojím právnym zastupovaním poverila advokáta a aby v rámci prípravy na zaujatie stanoviska nahliadla do súdneho spisu. Keď zo súdneho spisu zistila, že žalobca (podľa nej obdobne ako v ďalších svojich žalobách proti sťažovateľke) požiadal o

oslobodenie od súdnych poplatkov, pričom neuviedol úplné údaje o svojich majetkových pomeroch, považovala z hľadiska obrany vlastných práv za účelné okresný súd upozorniť na skutočný stav majetku žalobcu, ktorý podľa názoru sťažovateľky oslobodenie od súdnych poplatkov neodôvodňoval. Od takéhoto postupu sťažovateľka očakávala, že pokiaľ nedôjde k priznaniu oslobodenia od súdnych poplatkov, žalobca (tak ako už predtým v minulosti) súdny poplatok neuhradí a konanie bude zastavené.

V priebehu konania skutočne došlo k tomu, že uznesením krajského súdu č. k. 5 Co 387/2013-165 z 28. augusta 2013 bolo potvrdené uznesenie okresného súdu č. k. 9 C 47/2013-146 zo 17. mája 2013 o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov žalobcovi. Krajský súd pritom výslovne poukázal na písomné vyjadrenie sťažovateľky z 19. apríla 2013, v ktorom uviedla skutočné majetkové pomery žalobcu. Krajský súd tiež konštatoval, že hoci sťažovateľka nie je aktívne legitimovaná na doručenie uznesenia o oslobodení, resp. neoslobodení žalobcu od súdnych poplatkov, jej informácia o finančných pomeroch žalobcu je skutočnosťou, ktorú súd nemôže v konaní prehliadať, a to najmä s poukazom na dôkazy priložené k vyjadreniu sťažovateľky.

Napokon je z pohľadu ústavného súdu podstatné, že žalobca súdny poplatok neuhradil, v dôsledku čoho uznesením okresného súdu č. k. 9 C 47/2013-168 zo 7. októbra 2013 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 2 Co 401/2014-190 z 26. mája 2014 bolo konanie zastavené. Sťažovateľka teda bola v konaní úspešná, keďže toto bolo zastavené pre nezaplatenie súdneho poplatku potom, ako žalobca nebol od povinnosti zaplatiť súdny poplatok oslobodený, a to aj vďaka údajom uvedeným sťažovateľkou a dôkazom, ktoré predložila súdu.

Za uvedeného stavu nemožno v zásade pochybovať o účelnosti trov vzniknutých sťažovateľke v dôsledku jej právneho zastúpenia advokátkou. Náhrada trov právneho zastúpenia preto prichádzala do úvahy a bolo povinnosťou krajského súdu zaoberať sa opodstatnenosťou jednotlivých uplatnených úkonov právnych služieb poskytnutých advokátkou. Preto došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu a na

právnú pomoc v konaní pred súdmi podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Naproti tomu nebolo možné vyhovieť námietke porušenia základného práva na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy. Sťažovateľka vo svojej argumentácii neuviedla žiadne také konkrétne skutočnosti, z ktorých by porušenie tohto základného práva malo vyplývať (bod 4 výroku nálezu).

Podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Vychádzajúc z citovaných ustanovení, ústavný súd zrušil uznesenie krajského súdu č. k. 2 Co 401/2014-190 z 26. mája 2014 v rozsahu vymedzenom vo výroku a vec vo vymedzenom rozsahu vrátil na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

Krajský súd bude viazaný vysloveným právnym názorom ústavného súdu v ďalšom konaní.

Sťažovateľka požadovala priznať úhradu trov právneho zastúpenia advokátkou.

Ústavný súd priznal odmenu za dva úkony právnych služieb v roku 2014 (prevzatie a príprava zastúpenia a sťažnosť) po 134 €, ako aj za režijný paušál dvakrát po 8,04 €, teda celkom čiastku 284,08 € (bod 3 výroku nálezu).

Napokon považuje ústavný súd za potrebné uviesť, že nemožno súhlasiť so stanoviskom žalobcu, podľa ktorého treba sťažnosť považovať za neprípustnú, resp. treba vychádzať z nedostatku právomoci ústavného súdu vo veci konať a rozhodnúť.

Nepripustnosť sťažnosti vyvodzuje žalobca z tej časti argumentácie sťažovateľky, v ktorej táto namieta nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia. Táto argumentácia totiž podľa žalobcu zakladala prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku.

Ústavný súd v danej súvislosti konštatuje, že rozhodovacia prax najvyššieho súdu pri posudzovaní otázky prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku je nejednotná, keď niektoré senáty najvyššieho súdu považujú nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia za skutočnosť zakladajúcu prípustnosť dovolania, kým iné senáty sú tej mienky, že nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia možno považovať iba za dovolací dôvod, ktorý sám osebe prípustnosť dovolania nezakladá.

Za tohto stavu a v danej procesnej situácii nemožno považovať dovolanie za účinný prostriedok na ochranu práv účastníka konania v zmysle § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

Nedostatok právomoci ústavného súdu vidí žalobca v tom, že on sám podal proti uzneseniu krajského súdu dovolanie, o ktorom nebolo najvyšším súdom dosiaľ rozhodnuté. Je preto toho názoru, že v danej fáze konania ochranu právam sťažovateľky má právomoc poskytnúť najvyšší súd v rámci dovolacieho konania.

Argumentácia žalobcu je neakceptovateľná. Najvyšší súd môže na základe dovolania podaného žalobcom poskytnúť ochranu iba jeho právam, nie teda právam sťažovateľky, keďže o práve sťažovateľky na náhradu trov konania na okresnom súde a na krajskom súde rozhodovať nebude. Preto je ústavný súd i naďalej tej mienky (prvýkrát tento názor vyjadril v uznesení, ktorým bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie), že má právomoc vo veci konať. Napokon je v tejto súvislosti podstatné aj to, že v čase rozhodovania ústavného súdu najvyšší súd o dovolaní žalobcu ešte nerozhodol.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Vzhľadom na čl. 133 časť vety pred bodkočiarkou ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. marca 2015